

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักกฎหมาย กลุ่มงานเสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๒ โทร. ๑๓๙๙๒ (อธิรา)
ที่ สม ๐๐๐๔/ว ๓๓๙ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง แจ้งเวียนรายงานสรุปผลการเข้าร่วมสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง ผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ทราบเรียน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรียน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางฉัตรสุดา จันทร์ดีย়েງ)
 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางประกายรัตน์ ตันธีวงศ์)
 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นายสมณ พรมพงศา)
 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางสาวอริวรรณ จตุหงส์)
 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางกิมยศ ศรีประเสริฐ)
 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นายสุวัฒน์ เพพารักษ์)
 ผู้อำนวยการประจำ กสม. (นายไสว จันทร์ศรี)
 ผู้อำนวยการประจำ กสม. (นายสรรพาลพิธี คุณพ์ประพันธ์)
 ผู้อำนวยการประจำ กสม. (นายพริษฐ์ อี้เมพะซีไพบูลย์)
 ผู้อำนวยการประจำ กสม. (นางสาวสุชาดา เมฆรุ่งเรืองกุล)

รองเลขาธิการ กสม. (นายบุญเกื้อ สนีก)
 รองเลขาธิการ กสม. (นางสาวอรุณ กอบติริกัญญา)
 รองเลขาธิการ กสม. (นางสาวอัจฉรา ฉายกุล)
 ที่ปรึกษาสำนักงาน กสม. (นางบรรษา บุญรัตน์)
 ที่ปรึกษาสำนักงาน กสม. (นายอัญญารัฐ อ่องจันทร์)
 ผู้ช่วยเลขานุการ กสม.
 ผอ. สำนักบริหารกลาง
 ผอ. สำนักกิจการ กสม.
 ผอ. สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
 ผอ. สำนักส่งเสริมการปกครองสิทธิมนุษยชน
 ผอ. สำนักฝ่ายวางแผนและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน
 ผอ. สำนักกฎหมายและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
 ผอ. สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
 ผอ. สำนักกฎหมาย
 ผอ. สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน
 ผอ. หน่วยตรวจสอบภายใน

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือที่ ปช ๐๐๐๔/ว ๐๐๐๒ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๓ เชิญเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเข้าร่วมสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง ผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ณ ห้อง Magic ๓ ชั้น ๒ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คุณวนชั่น กรุงเทพมหานคร และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักกฎหมาย และสำนักบริหารกลาง เข้าร่วมการสัมมนา นั้น

ในการนี้ สำนักกฎหมายได้จัดทำรายงานสรุปผลการเข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วยความเป็นมา สรุปสาระสำคัญ เอกสาร/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว และเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสำนักงาน กสม. จึงเห็นควรแจ้งผลการสัมมนาข้างต้นให้ กสม.

/ผู้อำนวยการ...

ผู้อำนวยการประจำ กสม. ผู้บริหาร สำนักและหน่วยในสังกัดสำนักงาน กสม. ทราบ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ

จึงกราบเรียน/เรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายมีชัย เมธิกุล)

ผู้ช่วยเลขานุการ ปฏิบัติราชการแทน

เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรว..... ๐๐.๗๙๖๙ / ๑๖๖.

๒๕๖๓ (ฉบับ e-file)

(นายธนา จำเนตร)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานสื่อสารองค์กร รักษาธิการแทน

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเดินทางสิทธิมนุษยชน

๒๗ ก.พ. ๒๕๖๓

สรุปการเข้าร่วมสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง ผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริต
และการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร

๑. ความเป็นมา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้กำหนดจัดสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง ผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกิจกรรมภายใต้โครงการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทยที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี การสัมมนาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงวิชาการเกี่ยวกับผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย เพื่อให้นำไปใช้ในการวางแผนและแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อันเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือเชิญเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเข้าร่วมสัมมนาเชิงวิชาการดังกล่าว และเลขานุการฯ ได้มอบหมายให้ผู้ช่วยเลขานุการฯ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายหรือผู้แทนและผู้อำนวยการสำนักบริหารกลางหรือผู้แทน เข้าร่วมสัมมนา โดยผู้อำนวยการสำนักกฎหมายได้มอบหมายให้ นางสาวอิษิรา รัตน์รัช นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานเสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๒ เข้าร่วมสัมมนา กับผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย และผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง ได้แก่ นายครรชิต เพิ่มลา นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ และนายธีรนัย แนวอุดร นักจัดการงานทั่วไป กลุ่มงานพัฒนาระบบงานและพัฒนาบุคลากร

๒. สรุปสาระสำคัญ

โครงการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจทัศนคติและการรับรู้ต่อสถานการณ์การทุจริตในประเทศไทย เพื่อรับทราบสถานการณ์การทุจริตในประเทศไทยผ่านการรับรู้ (Perceptions) ของภาคเอกชน นักลงทุนชาวไทย และชาวต่างชาติ ตลอดจนประชาชนทั่วไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดทิศทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย สำนักงาน ป.ป.ช. โดยการดำเนินการของคณะกรรมการผู้วิจัยศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้สำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒,๕๕๐ คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒,๕๐๐ คน และกลุ่มที่ ๒ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักธุรกิจ และนักลงทุนชาวไทย

และชาวต่างชาติ จำนวน ๕๐ คน โดยใช้แบบสำรวจเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น ๖ ด้าน ดังนี้

๑. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริต

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๖๖.๑๒ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทุจริต และร้อยละ ๓๓.๘๔ ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทุจริต โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๔๒.๗๐ เห็นว่า การทุจริต คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ของตนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๔๙.๘๒ เห็นว่า หน่วยงานราชการต้องมีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างโปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๘๐.๕๖ เห็นว่า การทุจริต เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ทั้งนี้ จากการสำรวจพบว่ามีการให้ความหมายของ “การทุจริต” ใน ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑) การทุจริต คือ การปรับตัว ที่ผู้รับบริการจากหน่วยงานราชการดำเนินการโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ ๒) การทุจริต คือ การແຄกเปลี่ยน ที่ผู้รับบริการโดยเฉพาะนักลงทุนชาวต่างชาติจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้น และ ๓) การทุจริต คือ วัฒนธรรม ที่เป็นเรื่องปกติในสังคมไทย

๒. ประสบการณ์เกี่ยวกับการทุจริต

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๘๓.๗๔ ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทุจริต โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๑๖.๒๖ เคยพบเจ้าหน้าที่ของรัฐนำทรัพย์สินราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง ร้อยละ ๓๔.๘๖ เคยพบเห็นการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ ร้อยละ ๓๖.๙๗ เคยพบเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง และร้อยละ ๒๕.๕๑ เคยพบเห็นความพยายามทามาตรฐานการตรวจสอบการปฏิบัติงานและความเป็นอิสระของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ

๓. การรับรู้การทุจริตและสถานการณ์การทุจริต

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๓๔.๒๐ เคยรับรู้สถานการณ์การทุจริตผ่านกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวต่าง ๆ และร้อยละ ๖๕.๘๐ ไม่เคยรับรู้สถานการณ์การทุจริตดังกล่าว โดยเรื่องที่มีการรับรู้มากที่สุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ กรณีเด็กนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดทางภาคใต้ต้องกินขนมจีนคลุกน้ำปลาเป็นอาหารกลางวัน กรณีนักศึกษาฝึกงานเปิดเผยข้อมูลการทุจริตเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้และผู้ป่วยโรคเอดส์ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่ง และกรณีการจ่ายเบี้ยเลี้ยงเพื่อฝากลูกหลานเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้เรื่องดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นเรื่องทุจริตที่มีความร้ายแรงมากและสร้างความเสียหายต่อประเทศชาติในระดับที่เกิดผลกระทบมาก

๔. การรับรู้และความเชื่อถือเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. และรัฐบาล

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๔๑.๖๐ เคยรับรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ใน การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และร้อยละ ๔๔.๔๐ ไม่เคยรับรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ร้อยละ ๖๗.๙๘ เชื่อว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ประสบ

ความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริตเล็กน้อย ร้อยละ ๖๗.๐๘ เชื่อว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ประสบความสำเร็จ เล็กน้อยในการป้องกันการทุจริตจากการกำหนดแนวทาง ระเบียบ มาตรการ และสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวัง หรือยับยั้งการทุจริต ร้อยละ ๖๔.๕๙ เชื่อว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ประสบความสำเร็จเล็กน้อยในการปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึก ซึ่งสัตย์สุจริต รู้จักแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม และร้อยละ ๖๒.๔๕ เห็นว่าการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ใน การเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชนยังไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๕๕.๓๔ เคยรับรู้เกี่ยวกับ การดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตของรัฐบาลในช่วง ๑ ปีที่ผ่านมา และร้อยละ ๔๔.๖๖ ไม่เคยรับรู้ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตของรัฐบาลส่วนใหญ่เห็นว่า รัฐบาลไม่สามารถ แก้ไขปัญหาการทุจริตได้ และยังเห็นว่าในระยะเวลา ๓ – ๕ ปีข้างหน้า รัฐบาลก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตได้

สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ผลการสำรวจพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ ๒๗.๗๕ ที่เคยได้ยินวิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศไทยใส่สะอาด ไทยทั้งชาติ ต้านทุจริต” แต่อย่างไรก็ตามจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้ยินวิสัยทัศน์ดังกล่าวร้อยละ ๕๓.๔๔ เห็นว่า ยุทธศาสตร์ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตจะช่วยแก้ไขปัญหาการทุจริตในประเทศไทยได้

๕. แนวโน้มพฤติกรรมต่อสถานการณ์สมมติ

ผลการสำรวจพบว่า แนวโน้มพฤติกรรมต่อสถานการณ์สมมติตามแบบสำรวจที่กลุ่มตัวอย่าง จะไม่กระทำการทุจริตมากที่สุด ได้แก่ การไม่ช่วยเหลือญาติหรือพากพ้องให้ได้งานของหน่วยงานของรัฐโดยอาศัย การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจจัดซื้อจัดจ้าง และการไม่ร่วมมือการประมูลงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ที่ได้รับเสนอ ส่วนกรณีที่กลุ่มตัวอย่างจะกระทำการทุจริตมากที่สุด คือ การเข้าร่วม เป็นเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๖. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเชี่ยวชาญ การรับรู้ความร้ายแรง การรับรู้ผลกระทบ แนวโน้มพฤติกรรมการทุจริต และแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

ผลการสำรวจพบว่า การมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทุจริตมากขึ้นจะมีการรับรู้ ความร้ายแรงของการทุจริต การรับรู้ผลกระทบของการทุจริต จะมีแนวโน้มพฤติกรรมการทุจริตมากขึ้น แต่การรับรู้ ความร้ายแรงของการทุจริตและการรับรู้ผลกระทบของการทุจริตมากขึ้น จะมีแนวโน้มพฤติกรรมการทุจริตลดลง และยังพบว่า เมื่อแนวโน้มพฤติกรรมการต่อต้านการทุจริตเพิ่มขึ้น พฤติกรรมการทุจริตจะลดลง อีกทั้งยังพบว่า แนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันการทุจริตมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับ การรับรู้ความร้ายแรงของการทุจริต ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทุจริตเพียง อย่างเดียวไม่ทำให้แนวโน้มพฤติกรรมการทุจริตลดลง และกลับเพิ่มมากขึ้น แต่การรับรู้ความร้ายแรงและผลกระทบ ของการทุจริต และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันการทุจริตต่างหาก ที่เป็นปัจจัย สำคัญอันจะส่งผลให้แนวโน้มพฤติกรรมการทุจริตลดลง

จากผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริตและการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาการทุจริตในประเทศไทยเป็นปัญหาในระดับวัฒนธรรม ได้แก่ “วัฒนธรรมการทุจริต” ในภาครัฐ และ “วัฒนธรรมการเพิกเฉย” ในภาคประชาชน ซึ่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม เป็นเรื่องยาก ประกอบกับภาครัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับผู้กำหนดนโยบายไม่ได้แสดงให้เห็นถึง ความตั้งใจจริงในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อีกทั้งการอุกฤษณา กฎหมาย หรือระเบียบ เพื่อป้องกัน การทุจริตในหลายกรณี กลับเป็นการกำหนดกลไกป้องกันตัวเอง (self-mechanism) ที่เอื้อต่อพฤติกรรมการทุจริต ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐและข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. รัฐบาลจะต้องกำจัดวัฒนธรรมการทุจริตและวัฒนธรรมการเพิกเฉย โดยการปรับเปลี่ยน ความคิดเดิมและปลูกฝังความคิดใหม่เรื่องพฤติกรรมสุจริตและปฏิเสธพฤติกรรมทุจริตในทุกรูปแบบและ ในทุกระดับการศึกษา

๒. รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะในคดีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง โดยองค์กรตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะต้องมี ความเป็นอิสระ เพื่อให้การขัดปัญหาการทุจริตมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อระดับคะแนนด้านการรับรู้การทุจริต ของประเทศไทยและการพัฒนาประเทศ

๓. รัฐบาลจะต้องเร่งสร้างสังคมแห่งประชาธิปไตยอย่างแท้จริงที่มีการถ่วงดุลของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เนื่องจากระบบประชาธิปไตยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจาย อำนาจจากรัฐ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งจะทำให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารประเทศ ลดและป้องกัน การทุจริตในสังคมไทยได้

๔. รัฐบาลจะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบราชการให้มีการบริการประชาชนที่รวดเร็ว และเท่าเทียมกัน เพื่อลดรูปแบบความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้รับบริการกับเจ้าหน้าที่ ของรัฐ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้แทนคน การเร่งพัฒนาคนให้มั่นคงใน การให้บริการสาธารณะ รวมถึง การปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม การทุจริต

ข้อเสนอในระดับปฏิบัติ

๑. สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องเร่งสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาจากประชาชน เนื่องจาก เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๒. สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องเร่งสะสางคดีค้างเก่าให้รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม เพื่อให้เกิด ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการปราบปรามการทุจริต

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องดำเนินคดีทุจริตอย่างตรงไปตรงมาและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยจะต้องสะท้อนผ่านการรับรู้ของประชาชน หากประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินคดีทุจริตด้วยมาตรฐานที่เท่ากัน ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการขอความร่วมมือจากประชาชน และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

๔. สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการเข้าร่วม เป็นเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมป้องกันการทุจริตในรูปแบบใด

๕. สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องปรับปรุงการสื่อสารองค์กรให้ประชาชนรับรู้ผลการดำเนินงาน ทั้งในแง่เนื้อหาและรูปแบบของการสื่อสาร

๖. สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ยังไม่รับรู้การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น นักเรียนและนักศึกษา พนักงานของรัฐ และพนักงานบริษัทเอกชน

คงจะมีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า ประชาชนทุกคนมีวินัยและพฤติกรรมการไม่ทุจริต แต่วัฒนธรรมการทุจริตและวัฒนธรรมการเพิกเฉยในสังคมไทย ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทุจริต การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความรับรู้หรือการต่อต้านการทุจริต รวมถึงการแสดงเจตจำนงสุจริตผ่านตัวอักษร ไม่ได้ช่วยแก้ไข หรือกำจัดวัฒนธรรมดังกล่าวให้หมดสิ้นไป แต่การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในองค์กรที่ไม่เอื้อต่อการทุจริต ในทุกรูปแบบ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันการทุจริตของประชาชนในทุกระดับ จะเป็นปัจจัยให้เกิดพฤติกรรมการไม่ทุจริตและยกระดับคุณภาพด้านการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยให้สูงขึ้น^๑ นอกจากนี้ คงจะยังได้เสนอว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐมีปัญหาในการตีความและบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน จนไม่สามารถหาข้อยุติได้ การขอให้สถาบันการศึกษาเข้ามาร่วมให้ความเห็นที่อ้างอิงหลักการวิชาการจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้คลุ่มวงไปได้

๓. เอกสาร/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ Corruption Perceptions Index 2019 Report

๓.๒ เอกสารประกอบการสัมมนานำเสนอผลการสำรวจสถานการทุจริตและการรับรู้การทุจริต ในประเทศไทย

๔. ข้อเสนอ

สำนักกฎหมายเห็นว่า การสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง ผลการสำรวจสถานการณ์การทุจริต และการรับรู้การทุจริตในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

^๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และจัดอันดับประเทศที่มีการรับรู้การทุจริต ซึ่งประเทศไทยได้๓๖ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๑๐๑ จาก ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก และอยู่ในอันดับที่ ๖ ของกลุ่มประเทศอาเซียน

ของสำนักงาน กสม. โดยเฉพาะการรับทราบสถานการณ์การทุจริตของประเทศโดยเฉพาะในหน่วยงานของรัฐ ผ่านมุมมองของประชาชน รวมถึงการรับทราบว่าการสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยป้องกันการทุจริตภายในองค์กรได้ จึงเห็นควรแจ้งเวียนสรุปผลการสัมมนาดังกล่าวให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ผู้บริหาร สำนักและหน่วยภายในสำนักงาน กสม. เพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ ดร. ผู้รายงาน
 (นางสาวอัษฎา สนธิ)
 ตำแหน่ง นิติกรปฏิบัติการ
 วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ลงชื่อ นายกฤษณะ ทองสุข ผู้ตราจารยาน
 (นายกฤษณะ ทองสุข)
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
 วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓